

O‘quv jarayonida nazorat qilish elektron tizimini yaratishning davrga xosligi (Hemis dasturi timsolida)

“Micros Development” Xususiy korxonasi katta dasturchisi
Kuchkarov Abdullo Yusupjonovich

Annotatsiya: O‘quv jarayonida nazorat qilish elektron tizimini yaratishning davrga xosligi shunday qilib, o‘quvchilarning o‘qituvchilar tomonidan yaxshi nazorat qilinishini ta‘minlash va o‘quv jarayonida muvaffaqiyatli bo‘lishini rag‘batlantirish uchun muhimdir. Ushbu maqolada O‘quv jarayonida nazorat qilish elektron tizimini yaratishning davrga xosligi (Hemis dasturi timsolida) haqida ilmiy ma‘lumotlar keng tahlil qilingan va mavzu tadqiq etilgan.

Kalit so‘zlar: hemis dasturi, o‘quv tizimlar, monitoring, integratsiya, kredit modul tizimi, platforma,

Аннотация: Важно создать электронную систему контроля в образовательном процессе, обеспечивающую хороший контроль учащихся со стороны преподавателей и стимулирующую их успешность в образовательном процессе. В данной статье широко анализируются научные данные об особенностях периода создания электронной системы управления образовательным процессом (в виде программы Hemis) и исследуется тема.

Ключевые слова: программа Hemis, образовательные системы, мониторинг, интеграция, система кредитных модулей, платформа,

Abstract: It is important to create an electronic system of control in the educational process, thus ensuring good control of students by teachers and encouraging them to be successful in the educational process. In this article, the scientific data about the period characteristics of the creation of the electronic control system in the educational process (in the form of the Hemis program) are widely analyzed and the topic is researched.

Key words: hemis program, educational systems, monitoring, integration, credit module system, platform,

Kirish: Elektron tizimlar nazorat qilish jarayonini avtomatlashtirish va yengillashtirish uchun juda foydali bo‘lishi sababli, o‘quv jarayonida nazorat qilish elektron tizimini yaratishning davrga xosligi juda muhimdir. Elektron tizimlar, o‘qituvchilar va murabbiylar uchun talqinlarni avtomatik tarzda yaratish, talqinlarni barcha o‘quvchilarga bir vaqtning o‘zida yetkazib berish, o‘quvchi natijalari va baholarini monitoring qilish, sinovlar va imtihonlarga tayyorgarlikni tashkil etish va boshqa bir necha nazorat vazifalarini tezda bajarish imkoniyatlarini beradi. Bu esa o‘qituvchilarning va murabbiylarning vakolatlari bilan zahmatga uchrashmasligi, vakti-tezlikda ma’lumotlarni ta’minlash imkoniyatiga ega bo‘lishiga yordam beradi. Bunday elektron tizimlar jarayoni samarali, sodda va tezlashtiradi. O‘quv jarayonida nazorat qilish elektron tizimini yaratishning davrga xosligi, talaba va o‘qituvchilar uchun yaxshi bir muhit yaratishda va ta’lim jarayonini masofaviy tarzda amalga oshirishda yordam berishi mumkin. Bu tizim orqali, o‘qituvchi talabalarning vazifalarini berishi, sinovlar va imtihonlar tayyorlashi, elektron dars materiallarini taqdim etishi, talabalarning ishlari va natijalari ustida monitoring qilishi mumkin bo‘ladi. Bunday tizimlar bilan o‘quv muhitida interaktivlikni yanada oshirish va ta’lim jarayonini eng sifatli shaklda amalga oshirish mumkin. Bu esa ta’limning sifatini oshirib, talabalar uchun motivatsiyani ko‘taradi va ularni mustaqil o‘rganishga ilhomlantiradi. O‘quv jarayonida nazorat qilish elektron tizimini yaratishning davrga xosligi shunday qilib, o‘quvchilarning o‘qituvchilar tomonidan yaxshi nazorat qilinishini ta’minlash va o‘quv jarayonida muvaffaqiyatli bo‘lishini rag‘batlantirish uchun muhimdir. Elektron nazorat tizimi yordamida o‘qituvchi va o‘quvchi arasidagi aloqani kuchaytirib, maslahatlarni tezroq hal qilish imkoniyatiga ega bo‘ladi.

Research Science and
Innovation House

Hemis dasturi timsolida esa, dars jarayonini boshqarish va nazorat qilishni optimallashtirish uchun foydalanishi mumkin. Bu dastur yordamida o'qituvchi darsni boshqarishi, elektron vazifalarni berishi va natijalarini baholash imkoniyatiga ega bo'ladi. Buning natijasida, o'qituvchi va o'quvchilar dars jarayonida ko'proq samarali ishlashadi va yangi ma'lumotlar almashish uchun yaxshi imkoniyatlardan foydalanishlari mumkin bo'ladi.

Asosiy qism: O‘quv jarayonida nazorat qilish elektron tizimi yaratishning davrga xosligi, o‘quvchilar va o‘qituvchilar uchun bir xizmat ko‘rsatish va muammo yechish jarayonini tezlashtirishdir. Elektron tizimlar orqali o‘qituvchi o‘quvchilarning ishlari va natijalari bo‘yicha to‘g‘ri vaqtida ma‘lumotga ega bo‘lishlari, o‘quvchilar bilan aloqada bo‘lishlari, sinflardagi faoliyatlarini monitoring qilishlari va dars ishlarini boshqarishlari mumkin bo‘ladi. Buning natijasida o‘quv jarayoni sifatini oshirib boradi va ta‘lim muassasasi samaradorlikni ko‘taradi. Hemis dasturi timsoli esa, bu elektron tizimni yaratishda foydalaniladigan dasturlardan iborat bo‘ladi, masalan **Moodle** yoki **Google Classroom** kabi. Bu dasturlar o‘qituvchilar va o‘quvchilar uchun murojaatlarni qo‘llab-quvvatlash, vazifalarni taqdim etish, baholar berish va boshqa amallarni amalga oshirish imkoniyatini beradi. O‘quv jarayonida nazorat qilish elektron tizimini yaratishning davrga xosligi hozirgi kunda juda muhimdir.

Bu elektron tizimlar o‘qituvchilar va talabalar uchun bir qancha imkoniyatlar yaratadi, masalan:

1. Ma‘lumotlarni onlayn saqlash: Elektron nazorat tizimi orqali ma‘lumotlar internetda saqlanadi va ularga istalgan vaqt va istalgan joydan kirish mumkin.
2. Sinovlar va testlar: Elektron nazorat tizimi orqali sinovlar va testlar o‘tkazish osonlashadi, natijalar avtomatik ravishda hisoblanadi.
3. O‘quv materiallari: O‘quv materiallari ham elektron shaklda taqdim etilishi mumkin, bu talabalarga ilgari ma‘lumotlarni olish imkoniyatini beradi.
4. Tadbirlar rejalashtirish: O‘qituvchilar elektron tizim orqali dars jadvalini tuzib, talabalarga xabar yuborish, onlayn muloqot qilish imkoniyatiga ega bo‘ladi.

Bularni ko‘rib chiqib, elektron nazorat tizimining o‘quv jarayonida ko‘proq samaradorlik yaratishi ko‘rsatingan. Elektron nazorat tizimini yaratishning davrga xosligi, talabalarining o‘quv jarayonini nazarda tutish va baholash jarayonlarini avtomatlashtirib, o‘qituvchilar va administratorlarga qulaylik yaratadi. Elektron nazorat tizimi yordamida, talabalar testlar va sinovlarni onlayn shaklda javoblashlari mumkin bo‘ladi, shuningdek ularning amaliy ishlarini monitoring qilish ham osonlashadi. Bu, o‘quv tizimining samaradorligini oshirib, talabalar va o‘qituvchilar o‘rtasidagi kommunikatsiyani kuchaytirib, ma‘lumotlar saqlanish va izlanishni xizmat qiladi.

Muhokama: Zamonaviy jamiyatimiz tobora taraqqiyot pillapoyasidan ko'tarilib borar ekan, ta'lim sohasiga bo'lgan e'tibori ham shunchalik yuqorilab bormoqda. Negaki, ta'lim jamiyatning rivojida eng katta hissador yo'nalishdir. Shu sababli ham ta'lim tizimida, aynan o'quv jarayonlarida tezkor va qulaylik imkoniyatlariga ega tizimlarning yaratilishi bugungi davrning o'ziga xosligidir. Bunday o'ziga xoslikni yaqqol aks etgan va ayni kunlarda ta'lim sohasida faol qo'llanib kelinayotgan **HEMIS** dasturi yuqorida ta'kidlangan qulaylik va imkoniyatlarni o'zida jamlay olgani bois bugungi ta'lim tizimida o'zining o'rnini topa oldi. Oliy ta'limni boshqarish yo'nalishida oliygohlar axborot tizimining HEMIS dasturi ayni vaqtlarda faollashib ulgurdi. Oliy ta'lim jarayonlarini boshqarish axborot tizimi, ya'ni HEMIS — bu axborot tizimi “Ma'muriy boshqaruv”, “O'quv jarayoni”, “Ilmiy faoliyat” hamda “Moliyaviy boshqaruv” axborot tizimlarini o'zida jam qiladi. HEMIS axborot tizimi oliy ta'lim muassasalarining asosiy faoliyatlarini avtomatlashtirish hisobiga ma'muriy xodimlar, professor-o'qituvchilar va talabalarga elektron ta'lim xizmatlarini taqdim etadi. Axborot tizimi oliy ta'lim muassasalari bilan Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi o'rtasida axborot ko'prigi vazifasini o'taydi hamda oliy ta'lim muassasalaridan olinadigan turli xil ma'lumotlar sonini keskin kamaytirish, ularning qog'oz shaklidan voz kechish va boshqaruv tizimini raqamlashtirishga xizmat qiladi.

Aynan o‘quv jarayoni bilan bog‘liq holatlarga bag‘ishlangan ishning mazmunini yoritish uchun dasturning “O‘quv jarayoni” axborot tizimi haqida ma‘lumot berish va ushbu ma‘lumolarning ta‘limdagi o‘quv jaryonida mavjud bo‘ladigan ahamiyati haqida so‘z yuritish o‘rinli bo‘ladi. HEMIS dasturining “O‘quv jarayoni” axborot tizimi o‘quv dasturlari va rejalari, o‘quv mashg‘ulotlari va imtihonlar jadvallari, talabalarning o‘zlashtirish va davomatiga oid axborotlarni boshqarish kabi amaliy ishlarga qartilgan bo‘lib, bu orqali o‘quv jarayonida qator qulayliklarga erishish mumkin. Masalan, eng avvalo, qog‘ozbozlik ishlaridan voz kechib, masofaviy ta‘limning rivojlanish bosqichlariga xos shartlarini o‘rganish va unga moslashib, faoliyat yuritish imkoniyati tug‘iladi. Bu bilan esa raqamli texnologiyalardan barcha birdek foydalanish imkoniyatini tezkorlik bilan o‘rganishi va uni amaliyotda tezda qo‘llay boshlashi mumkin. Shuning barobarida o‘quv mashg‘ulotlariga tegishli barcha ma‘lumotlarning tizimda aks etishi ta‘lim oluvchilarga ham ta‘lim berruvchilarga ham vaqtdan unumli foydalanish natijasida vaqtni tejash uchun yordam beradi. Ya‘ni tizimda o‘quv mashg‘ulotlariga tegishli ma‘lumotlarning joylashishi talaba tezkorlik bilan amaliy vazifalarni bajarish uchun namoyon bo‘ladi. O‘qituvchi esa har bir talabaga bu haqida so‘zma-so‘z tushuntirishga majbur bo‘lmaydi. Shundan kelib chiqib aytish mumkinki, o‘quv mashg‘ulotlarining HEMIS dasturida aks etgani har tomonlaman qulaylikdir

Xulosa: Xulosa o‘rnida aytish mumkinki, HEMIS dasturi zamonaviy innovatsion texnologiyalarning eng maqbul namunalaridan biri sifatida o‘quv jarayonida davrga xos vazifalarni ado etishda katta ko‘mak beradi. Bu bilan yuqoridagi kabi qulayliklarga erishilib, vaqt tejalishi, imkoniyatlar kengayishi va yana bir necha qulayliklarga ega bo‘lish kabi sifatlarga erishish mumkin.

Research Science and
Innovation House

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Qizi D. J. U., Qizi S. J. U. O ‘QUV JARAYONIDA NAZORAT QILISH ELEKTRON TIZIMINIYARATISHNING DAVRGA XOSLIGI (HEMIS DASTURI TIMSOLIDA) //Science and innovation. – 2023. – T. 2. – №. Special Issue 10. – С.
2. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining qarori, 31.12.2020 yildagi 824-son.
3. Jalilova D.U. Psychological And Technological Features of Increasing the Efficiency of Educational Activity of Talented Students in Presidential Schools. Journal of Pedagogical Inventions and Practices. (<https://zienjournals.com>)
4. Еремин Е.А. О компьютерной методике изучения целостности системы базовых понятий, сформировавшейся у студентов в результате освоения курса // Human Aspects of Artificial Intelligence, серия «Information Science & Computing». – Sofia, 2009. – V. 3, No 12.– P.

Research Science and Innovation House